

POROČILO DRUŽBENEGA PRAVOBRANILCA SAMOUPRAVLJANJA

PREDLOGI IZ BAZE

Obravnaval je 305 zadev, od tega 229 predlogov delavcev

Institucija družbenega pravobranilca samoupravljanja si za Bežigradom utira pot, ki je opredeljena v ustavi, zakonu o združenem delu in zakonih o družbenem pravobranilcu samoupravljanja. Občinski pravobranilec samoupravljanja Ivo Rebek je izpolnil vrsto nalog in ob stalnem spremljanju družbenih odnosov in pojavov dal vrsto predlogov za pravilno delovanje na področju samoupravnih pravic in družbene lastnine, preprečil pa je tudi vrsto kršitev. Iz njegovega poročila o delu v preteklem letu, ki so ga obravnavali tudi na seji predsedstva občinske konference SZDL, objavljamo tokrat nekaj uvodnih misli, v naslednjih številkah pa bomo v razgovorih z Ivom Rebekom razpravljali in osvetlili še nekaj področij njegovega dela in težav, s katerimi se največ srečuje.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja je lani obravnaval 305 zadev in jih vse ustrezno razrešil, le eno je v nadaljnjo obravnavo predal sodišču združenega dela. Razveseljivo je, da je večina predlogov za posredovanje prišla iz baze, iz vrst delavcev ali skupin delavcev (229 primerov), 43 krat je ne-

pravilnosti začel odpravljati po lastni presoji, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v organizacijah združenega dela pa so ga opozorili v ostalih primerih. Prav ta številka je razmeroma nizka, saj je bilo pričakovati večjo skrb za zaščito samoupravnih pravic s strani teh dejavnikov, ki imajo v tozdih nad samoupravljanjem prav gotovo dovolj velik preglede.

Zelo zanimiva je tudi analiza o področjih, glede katerih so imeli delavci največ pripomb. Pravno pomoč organizacijam združenega dela pri disciplinskih postopkih je Ivo Rebek nudil v 29 primerih, pri nepravilnostih sporih zaradi sistematizacije delovnih mest je sodeloval 27 krat, 24 krat pri sporih zaradi nepravilnosti glede delitve sredstev za osebne dohodke. Kot razsodnik ali posrednik je prišlo večkrat tudi zaradi nepravilnosti pri prenehanju, pri stanovanjskih zadevah delavcev, zaradi pomanjkljivosti pri izdelavi samoupravnih sporazumov o dodeljevanju stanovanjskih posojil itd.

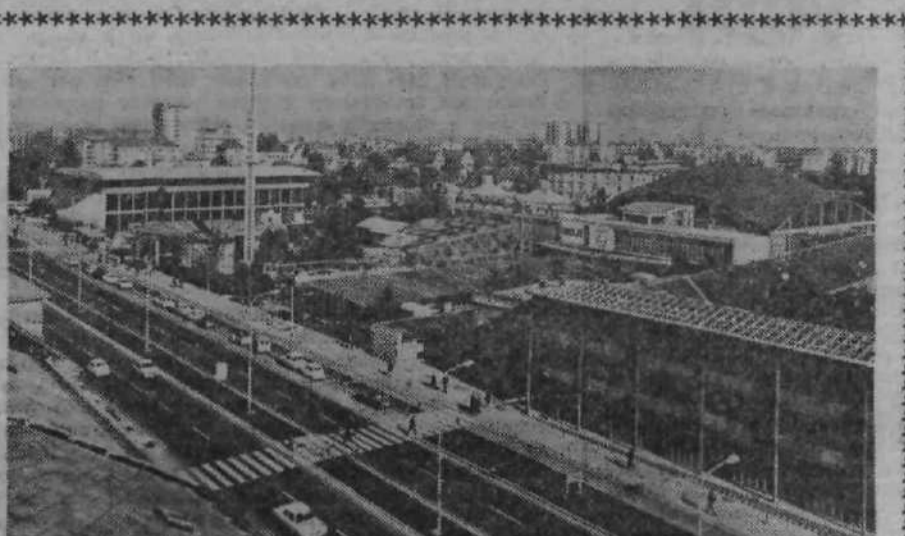
Praksa je torej pokazala potrebo in upravičenost te institucije. Zlasti je veliko problemov iz zdravstvenega

dela, kjer je največ neurejenih medsebojnih odnosov in pomanjkljivosti v samoupravljanju. Delavci so zato dokaj pogosto zahtevali zunanjo pomoč pri urejanju že skoraj ustaljene prakse delovanja po starem; ker znotraj delovnih organizacij niso imeli garancij v različnih dejavnih za samostojno ureditev notranjih problemov, jim je možnost za ureditev težav ponudil družbeni pravobranilec samoupravljanja.

O obsegu njegovega dela in številnih nalogah, ki ga še čakajo, pričajo tudi podatki: o samoupravni zakonodaji v tridesetih organizacijah združenega dela, ki so jih obiskali zaradi pritožb delavcev ali samoupravnih organov. Pokazalo se je, da v četrtini teh oz. v 35 odstotkih statut ni usklajen z ustavo in ustreznimi zakoni; 65 % oz. ima neustrezne samoupravne sporazume o delitvi sredstev za osebne dohodke in za stanovanjsko izgradnjo; polovica teh delovnih organizacij nima normativno urejene sistematizacije delovnih mest; dve petini oz. nimata s samoupravnimi sporazumi urejene področja izobraževanja, v tretjini pa nimajo sklenjenega sporazuma o varstvu pri delu itd.

Navedeni podatki kažejo na vzroke in izvore kršanja samoupravnih pravic delavcev v združenem delu, saj go s tako neurejeno interno zakonodajo danj vsi pogoji za neustrezno in nezakonito delovanje samoupravnih organov v organizacijah združenega dela. Kritično stanje pa opozarja tudi na to, da ponekod niso izpolnili dovolj napredov predvsem samoupravni in poslovni organi ter družbenopolitični dejavniki za uveljavljanje novih samoupravnih odnosov. Zato čaka tudi na tem področju institucija družbenega pravobranilca samoupravljanja še veliko nalog, ki jih bo uspešneje reševal edino z zaposlitvijo strokovnega sodelavca na novem delovnem mestu.

Odločitev družbenopolitične skupnosti, da ima lastnega pravobranilca samoupravljanja, je bila upravičena, saj je njegovo delo kvalitetnejše, predvsem zato, ker pozna problematiko na področju občine. Zato pa je njegova intervencija tudi hitrejša in bolj učinkovita, kar pa je izredno pomembno, saj gre pogosto za reševanje življenjsko važnih zadev delavcev in za ohranitev njihovih neodtujljivih pravic.

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

SEJMI ODRAŽAJO HOTENJA GOSPODARSTVA

Od ponovne oživitve sejmске dejavnosti v letu 1953 (Ljubljana je bila znano sejmско mesto že pred vojno, zaprašeni arhivi pa pričajo, da so na sejmih v Ljubljani trgovali že vsaj v ilirskih časih) je vodila ustanoviteljica in izvajalca sejmске dejavnosti misel o kar najbolj tesnem povezovanju razstavišča s slovenskim, jugoslovanskim in sevoda evropskim gospodarstvom. Sejem se v Ljubljani ni obudil brez vzpodbude gospodarstva, na samem začetku se je ljubljansko Gospodarsko razstavišče usmerilo v ozke, specializirane razstave gospodarstva. Prave tradicije v tehničnem smislu seveda ni bilo, zato pa je danes njegova dejavnost zasnovana na najmodernejših ekonomskih principih.

Vsaj ena izmed svetovno znanih firm ne bi pokazala dosežka, ki ga pred tem še ni pokazala na nobenem drugem sejmu.

Časi, ko je ljubljansko Gospodarsko razstavišče ponujalo le prostor, elektriko in vodo, so že zdavnaj mino. Počas se je levilo v organizacijo, ki je pripravljena odgovoriti na vsak vžig gospodarstva. Danes je delovanje Gospodarskega razstavišča zasnovano na marketinški osnovi in vse bolj in bolj postaja pravi servis gospodarstva. Že dolgo ne čaka krišem rok, marveč raziskuje ne le sejmске možnosti v lastnih razstavah dvoranah, marveč proučuje in uresničuje potrebe gospodarstva, ki jih narokuje čas. Danes ni vprašanja, na katerega sodobno organizirana delovna organizacija ne bi mogla odgovoriti. Z na novo razvitimi službami in v tesnem stiku s strokovnjaki s najrazličnejših področij gospodarstva organizira raziskave trga za svoje potrebe in za zunanje naročnike, posreduje številne poslovne kontakte, organizira svoje sejme tako, da v največji možni meri služijo razstavljalcem in kupecem. Nove dejavnosti in vse bolj živo vključevanje v samo srž gospodarstva postavlja pred kolektiv nove in nove naloge. Začela je intenzivno širiti sejmски prostor, organizira gradnjo poslovnega hotela, povezuje gospodarstvo Slovenije in drugih republik pri gradnji novega poslovnega objekta »doma gospodarstva«, v katerem naj bi našli ugodne delovne pogoje tako domači kot tuji gospodarski predstavniki.

KAKOVOST

Tudi večina drugih sejmov, ki nimajo takšnih mednarodnih razsežnosti, se je razvila do take mere, da na relativno majhnem prostoru ne najdejo več dovolj zraka za svojo nadaljnjo rast v širino. Kolikor je to sicer ekonomsko gledano za samo razstavišče neekonomično, toliko bolj relativno majhen prostor sili organizatorje k temu, da odpravijo vrata sejma le tistim, ki so zares kakovostni.

Med sejnami, ki imajo velik odmev po vsej domovini, prav radi pa jih obiskujejo tudi bližnji Italijani in Avstrijci (za se nekateri sejmi zaradi velikega zanimanja domačih razstavljalcev ne morejo preleviti v mednarodne zaradi prostorske stiske) sodita sejma mode in lesni sejem. Oba sta se že močno zakoreninila v jugoslovanski prostor in sta merila sodobne kulture oblačila in stanovanja. In tudi tukaj si Gospodarsko razstavišče utira novo pot v sodelovanju med industrijo in potrošniki.

Tako kot je na vprašanje, zakaj ni moč poskušati in piti najboljih jugoslovanskih vin, če ne že svetovnih slozi vse leto in ne le v času sejma odgovoriti s stalno prodajno vino »Vino teko«, v kateri je na enem samem mestu na izbiro nič manj kot 180 izbranih, to se pravi nagrajenih ali vsaj pohvaljenih jugoslovanskih vin in žganih pijav, bo že letos odgovorila tudi na vprašanja, ali ima velika nagrada »Ljubljanski znanj« simboličen pomen kot druge podobne nagrade ali naj pomeni veliko več. In odločitev je tu. Ze se snuje posebna potrošniška komisija, ki bo vse nagrajene izdelke iskala v trgovinah. Tovarna, ki zaradi kakršnih koli razlogov »Ljubljanskim znanjem« nagrajenih izdelkov ne bo uspela prodati na doma in ne na tujem, bo za leto dni izgubila možnost, da si kljub še tako priporočljivim ugotovitvam komisije pridobi to veliko in ugledno priznanje na prihodnjem sejmju. S tem se razstavišče odločno postavlja na stran potrošnika, pa tudi industrije, da bo in še bolj pritiskala na trgovce in jih prisiljala, da bodo nagrajene stvari tudi prodajali.

POTROŠNIK

Vse to očitno kaže, da je minil čas, ko je bilo ljubljansko Gospodarsko razstavišče zadovoljno s tem, da je ustreglo prvobitnemu s tehnično dobro opremljenimi prostori. Vse bolj aktivno vstopa v vsakdanji ritem prodajanja in kupovanja. Če so se sejmi javni in ne zaprtega tipa, potlej je pač dolžnost, da ljudje, ki se na sejmju navdušujejo nad resničnimi dosežki domače industrije omogoči, da do teh izdelkov tudi pridejo.

Med enajstimi sejmi, ki jih vsakoletno prireja Gospodarsko razstavišče velja omeniti vsaj še Alpe Adrie sejem, ki je nekdanj povezovalce pokrajine ob meji, zadnja leta pa prerasča v mednarodno manifestacijo prijateljstva, obmejnega sodelovanja, širokih poslovnih povezovanj in gojenje prijateljstva med pobratenimi mesti.

NARAVA

Sejem, ki bo letos drugič, je sejem, ki se je porodil iz današnjih dni. To je sejem, na katerem se srečujejo strokovnjaki danes najbolj živega področja, strokovnjaki sistemov za ohranjanje narave, če ne že življenja. Sirova mednarodna udeležba in vrsta strokovnih posvetovanj, tako kot tudi na vseh ostalih sejmih, omogoča najširšo izmenjavo mnenj v bitki z onesnaževanjem, oziroma s časom, ki ga za ohranitev naravnega ravnovesja in za odstranitev posledic, ki so se nastale, ni več na pretek. Sejem je zamiral bolj znan v tujini kot doma, saj številne delovne organizacije v zelo pestrih industrijskih področjih se ne razmišljajo ekološko in tako svojih izdelkov ne uvrščajo v novo, interdisciplinarno panogo gospodarstva, v ekološko industrijo.

Pri ekologiji pa se seveda niti ne končajo vsi sejmi, niti se ne ustavljajo razmišljanja in odzivi na potrebe, ki jih poraja gospodarstvo. Tu so povezovanja s nevrščeni, tu so novi marketinški prijemi na mednarodnem trgu. Tu so vrste uslug gospodarstvu, predvsem tistem, ki se s sporazumi navezujejo okrog ljubljanskega Gospodarskega razstavišča in tako z njim stopa v jutrišnji dan, povezano, trdnije in sposobnejše za vključevanja na večja in zahtevnejša tržišča, v svetu uvrščenih in nevrščenih.

JOŽE VETROVEC

*****

Orjak v Dolskem

»Izhajajoč iz ugotovitve, da za Bežigradom v Ljubljani primanjkuje večjih površin za industrijo, je dozorela ideja, da oblikujemo veliko industrijsko cono na mejah občin Bežigrad in Moste.« nam je povedal podpredsednik občinskega izvršnega sveta Miran Verdel. »Industrijska cona Dol—Dolsko bo pomenila za Ljubljano možnost razcveta kemične industrije, ki bo imela po obsegu širši pomen, lahko rečemo za vso Slovenijo.

Neposredno je na to industrijsko cono vezan razvoj vrste delovnih organizacij, med njimi Belinke, Petrola, Slovenskega elektrogospodarstva, Polikema in drugih, ki bodo lahko v coni izoblikovale in uresničile svoj razvojni koncept.

Predvidena industrijska cona je zaenkrat še komunalno neurejeno, gola zemljišče. Zato bo komunalna ureditev predstavljala veliko finančno breme za tiste, ki se bodo v cono vključili. Take investicije seveda ni moč izpeljati kot investicije posameznikov, ampak bo treba najti skupni jezik vseh sovlagačev, saj gre za ureditev pomembnih in dragih komunalnih objektov: od energijskih virov, do železnice in čistilnih ter drugih naprav. Zato bodo oblikovali poslovno skupnost, ki bo združila interese vseh teh bodočih investitorjev in pomeni prvi in edini možni realni korak za uresničitev tega pomembnega projekta.

Priljubljen je že osmtek samoupravnega sporazuma, ki bo urejal odnose in način, kako idejo uresničiti. Ta osmtek sporazuma bo pred podpisom vsi zainteresirani obravnavali in nanj posredovali svoje pripombe. Ustanovitev poslovne skupnosti in s tem izgradnja cone pa bo pomenila tudi dokončno urbanistično rešitev vzhodnega predela naše občine.»

KADRI V INŠTALACIJAH

Dolgoročna politika

Ljudje se dostikrat odločijo, da bodo nadaljevali šolanje, ko so že zaposleni. Vzrokov za to je več. Nekateri nimajo možnosti, da bi se redno izšolali, saj so prišli pri čimprej do služke, drugim pa sola v mladih letih preveč ne »dišiš«. Ko odrastejo in se zaposlijo imajo oboji skupno željo — izpopolniti svoje znanje, naučiti se čimveč novega. S tem ne koristijo samo sebi, ampak celotni družbi, saj s svojim znanjem izboljšujejo kvaliteto dela.

Da je temu tako, so spo-

znali tudi v montažnem podjetju Instalacije. Zavedajo se, da izpolnitev srednjeročnega načrta za obdobje 1975 do 1980 zahteva uvajanje nove tehnologije, boljše organizacije dela in boljše strukturo zaposlenih. Zaradi tega vodijo ustrezno politiko izobraževanja ob delu in štipendiranja. Na podlagi samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov ter sporazuma o medsebojnih razmerjih v združenem delu delavcem, ki nimajo ustrezne izobrazbe na delovnem mestu, ki ga zasledajo, omogočijo nadaljevanje izobraževanja. Interesentom za tak način šolanja delovna organizacija povrne vse stroške študija, omogoči pa jim tudi izredni dopust za opravljanje rednih in zaključnih izpitov. Sedaj se izobražuje ob delu 30 delavcev, študentov pa imajo še več, saj jih je 95.

V Instalaciji bodo s tako kadrovske politiko še nadaljevali. Prepričani so, da je to tudi ena izmed poti do bolj kvalitetnih storitev, te pa jim bodo prinesle večje poslovne uspehe.

D. R.